

Monimuotoisuuteen liittyvät liiketoimintamahdollisuudet ja tukipolitiikka



Kalle Hellström

Tekoja, tukea ja tulevaisuutta – Monimuotoisuutta maataloille
Webinaari 12.11.2025

Maa- ja kotitalousnaiset on ruuan, maaseutumaiseman ja yrityspalveluiden asiantuntijajärjestö sekä maaseutuhenkisten ihmisten aktiivinen verkosto. Toimii osana ProAgria Pohjois-Suomea ja tiiviissä yhteistyössä Oulun Kalatalouskeskuksen kanssa.



MKN Oulun Maisemapalvelut

- Luonnon monimuotoisuus
- Perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten hoito
- Vieraskasvien torjunta
- Maatalousmaiseman ylläpito ja kehittäminen
- Vesienhoito (kosteikot, valuma-alue, vesistökunnostukset)
- Ympäristöviisas viljely
- Verkostotoiminta



Jokaisen maiseman
takaa löytyy
mielenkiintoisia
tarinoita,
aidot asiat ja
kulttuuriperintö
kiinnostavat,
yhteistyötä tarvitaan
aina,
laatu myy!

Maaseudun kulttuuriympäristön kestävä tuotteistaminen perustuu kulttuuriympäristöanalyysiin ja paikan hengen ymmärtämiseen ja huomioimiseen



Samuli Paulaharju 1912, Kansantieteen kuvakokoelma, Samuli Paulaharjun kokoelma (KK3490:1327), Museovirasto, Finna.fi



Martina Motzbäuchel 2023, Maiseman muutoksessa mukana kuvakokoelma, MKN Keskus

Menestyneillä maisematuotteilla useita yhtäläisyyksiä

Kiinnostava tarina,

- historian, rakenteiden ja henkilöiden hyödyntäminen

Kokonaisvaltainen **laatu**,

- Koskee niin ympäristön tilaa kuin ehkä myös tarjottavaa ruokaa ja myytäviä ohjeist tuotteita

Yhteistyö muiden yrittäjien ja palveluiden tarjoajien kanssa

- Yksittäinen yritys keskittyy omaan vahvuuteensa

Erikoisuuksia ja elämyksiä

- yksinkertainenkin asia voi olla erikoisuus ja elämys



*"Laiduntavat eläimet
ovat mm. Hämeen
linnan tapahtumien
ehdoton yleisön
suosikki!"*

Mitä ovat maisemapalvelut?

- Luonnonmaisemaa hyödyntävät palvelut liittyvät esteettisyyteen, hyvinvointiin ja eheytymiseen liittyviin tarpeisiin
- Kulttuurimaisemassa ihmistä motivoivat historia, tarinat, oppiminen, kulttuuriperintö
- Maisemalle luodaan merkitys -> asiakas haluaa linkittyä maisemaan -> kokemus voidaan tuotteistaa palveluksi



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Maisematuotteen kehittäminen

Tuotteen kehittäminen tapahtuu palvelumuotoilun ja tarinallistamisen avulla

-> Liiketoimintamalli

- Tuotteeseen liittyy alueen brändi = mielikuva paikan arvosta, luodaan viestinnällä
- Palveluiden kautta maisemasta liiketoimintaa
- Matkailussa vahvoja vetovoimatekijöitä rikas kulttuuriympäristö ja hyvin hoidettu maisema.
- Matkailijat hakevat kosketusta paikallisiin ihmisiin ja aitoutta.
- Maiseman hoito voidaan linkittää matkailu- ja ravitsemuspalveluihin esim. luonnonlaidunlihan kautta.
- Nousussa ovat luomu- ja lähiruoka, luontomatkailu



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET



Kestävä maisematuote

- yhteistyöllä palveluita ja hyvinvointia
kulttuurisista ekosysteemipalveluista

Kestävä maisematuote

- MAISA-hankkeessa kehitettiin ja pilotoitiin maiseman tuotteistuksen ja palvelumuotoilun menetelmin kolmella maisema-alueella toimintamalli, joka yhdistää jo maisemasta kerätyt tarinat, oheis- ja ohjelmopalvelut sekä kohteen saavutettavuussuunnittelun siten, että niistä syntyy tuote. Niihin liitettiin myös **hyvinvointivaikutukset**.
- Hankkeessa tehtiin yhdessä yrittäjien kanssa tuotteiden uusien tuotteiden muotoilua
- yhteistyön edistämistä ja toimijoiden ryhmäytymistä
- tuotetestausta
- palvelumuotoilua ja markkinointia



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

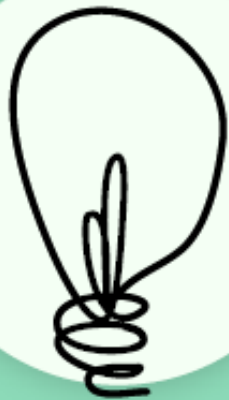
4. Kestävä maisematuote - tuotteistamisen toimintamalli



Kestävä
maisematuote
- yhteistyöllä palveluita ja hyvinvointia
kulttuurisista ekosysteemipalveluista



Tutustu
mahdollisuuksiin



Ideoi ja
tuotteista



Testaa ja
kehitä



Markkinoi ja
viesti





Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti
arvokkait maisema-alueet

Arvokkait luontokohteet

Arkeologinen perintö

Perinnebiotoopit

RKY-kohteet

Tapahtumat, tapahtumapaikat,
tarinat, henkilöhistoria

Mihin tuotteistamiseen tarvittavaa maisematietoa on tallennettu?

Paikallishistoria

- Kotiseutuyhdistykset, museot, kyläkirjat, historiikit, kulttuuriympäristöohjelmat, kulttuuriperintöohjelmat, harrastajat (perimätieto), tapahtumat

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkait maisema-alueet

- VAMA, [www.ymparisto](http://www.ymparisto.fi) > Luonto > Maisemat > Arvokkait maisema-alueet
- Maakunnallisesti arvokkait maakuntakaavoissa

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) ja Muinaisjäännökset (kulttuuriympäristön palveluikkuna)

- www.kyppi.fi

Perinnemaisemat, perinnebiotoopit

- ELY-keskukset

Kartat ja vanhat kartat sekä ilmakuvat

- <https://vanhatkartat.fi>

Paikkatiedon tarinakartat



Kestävä maisematuote

– yhteistyöllä palveluita ja hyvinvointia kulttuurisista ekosysteempipalveluista

Esimerkki:

Hyvinvointia kulttuurimaisemasta -tuotteen palvelupolku

Palvelupolku on aivan loistava työkalu. Se havainnollistaa koko palveluketjun yhtenä kuvana ja toimii muistilistana.



Hyvinvointia kulttuurimaisemasta, ennen:

Elementti (Tapahtumaan liittyvä konkreettinen asia)

Markkinointiviesti:
- tunnelma
- perustiedot

Hakulomake
Verkkosivut
Sähköpostiviesti:
- tervetulo- ja
- hevosien esittelyt

Sähköpostiviesti:
- saapumisohteet
- sää tiedot
- tarkennettu ohjelma

Tapahtuma (Mitä asiakas tekee?)



Kuulee tapahtumasta



Tarkistaa sopiiko aikatauluun, päättää osallistumisesta



Kysyy kaveria mukaan



Kirjoittaa hakemuksen

Tutustuu yrityksiin



Vastaanottaa tervetulo viestin

Kertoo lähipiirille tapahtumasta



Saa vielä muistutusviestin viikkoa ennen
Kysyy lisätietoja



Pakkaa tarvikkeet ja tekee ostoksia



Suunnittelee matkan (ja ostaa matkaliput)



Tapaa kaverinsa ja he matkustavat paikalle

Kontakti Miten järjestäjä kohtaa asiakkaan?

Markkinointi mahdollisille asiakkaille

Tervetulo viestin lähettäminen

Muistutusviestin lähettäminen

Tausta- ja tukitoimet (Mitä tapahtuu taustalla?)

Markkinoinnin suunnittelu

Hakulomakkeen laatiminen, sidosryhmä-yhteistyö

Markkinoinnin seuraminen ja vastaaminen lisätietopyyntöihin

Hakemusten lukeminen ja osallistujien päättäminen, turvallisuus-suunnitelman laatiminen

Yrittäjien tervetulo- ja hevosien esittelyjen kirjoittaminen

Sää tiedot ja ohjelman tarkistaminen, varustelistan tarkistus

Tarvikkeiden hankkiminen ja ympäristön valmistelu

Hevosien aloituspaikkaan siirtäminen

Hyvinvointia kulttuurimaisemasta, aikana:

Elementti (Tapahtumaan liittyvä konkreettinen asia)

Ohjeet turvallisuuteen, kuvausluvut

Tapahtuma (Mitä asiakas tekee?)



Saapuu paikalle ja siirtää tavarat autoon



Juo tervetulokahvit ja tutustuu muihin osallistujiin



Vaihtaa ratsastus-varusteet ja ratsastaa Voipaalaan



Nauttii päivällistä muiden kanssa



Osallistuu Rapolan opastetulle kierrokselle

Kontakti Miten järjestäjä kohtaa asiakkaan?

Esittäytyminen, auttaminen tavaroiden kanssa

Ohjeistus, varusteiden jako, some-kanavista ja tunnistuksista kertominen

Ratsastuksen vetäminen

Ruuan tarjoileminen, kartan historian kertominen

Opastetun kierroksen vetäminen

Tausta- ja tukitoimet (Mitä tapahtuu taustalla?)

Tavaroiden kuljetus majoituspaikalle

Tervetulokahvien valmistelu
Sääntöjen ja ohjeiden pohtiminen

Varusteiden ja hevosien valmistelu

Ruuan valmistaminen

Palvelupolut

Eli sisäinen tuotekortti

Kun se on kerran laadittu, sitä on helppo aina muokata samalla, kun muokkaa palvelua ja tuotetta.



Hyvinvointia kulttuurimaisemasta, jälkeen:

Elementti (Tapahtumaan liittyvä konkreettinen asia)													
Ohjelmaan liittyvät elementit		Puhelinnumero järjestäjiin			Palautelomake		Esitteet		Sosiaalisen median jaot		Kiitosviesti ja valokuvat	Verkkosivut	
Tapahtuma (Mitä asiakas tekee?)													
													
Laittaa hevosen valmiiksi ja ratsastaa majapaikkaan	Tutustuu Tentsile-telttaan	Istuu nuotion ääressä ja nauttii ilta-palaa	Käy saunomassa ja uimassa muiden kanssa	Nukkuu Tentsile-teltassa	Herää ja tekee aamutoimet	Syö aamupalaa ja pakkaa omat tavarat autoon	Laittaa hevosen valmiiksi ja ratsastaa takaisin	Juo lähtökahvit ja antaa palautetta	Lähtee kaverinsa kanssa kotimatalle	Purkaa tavarat ja laittaa vaatteet pesuun	Kertoo kokemuksistaan muille	Lukee järjestäjien lähettämän viestin	Tutustuu yrittäjien tarjoamiin palveluihin
Kontakti Miten järjestäjä kohtaa asiakkaan?													
Ratsastuksen vetäminen	Tentsile-teltan esittely, telttoihin jakautuminen	Iltaohjelman vetäminen, aamun ohjelman kertaaminen			Ratsastuksen vetäminen	Palautteen kerääminen	Kiittäminen ja esitteiden jako	Varustehuollon ohjeet		Sosiaalisen median jakoihin reagoiminen	Lähetää viestin, jossa kiitokset ja valokuvia	Jälkimarkkinointi	
Tausta- ja tukitoimet (Mitä tapahtuu taustalla?)													
Ratsastusreitin suunnittelu	Telttojen pystytys valmiiksi	Ohjelman valmistelu	Saunan lämmittäminen	Yhteyden päässä oleminen	Aamupalan valmistaminen	Varusteiden ja hevosten valmistelu	Palautteen analysointi ja toiminnan kehittäminen	Esitemateriaalin valmistelu, mahdollisen tarjouspaketin suunnittelu		Sosiaalisen median strategia	Kiitosviestin kirjoittaminen, valokuvien kokoaminen	Tietojen päivittäminen verkkosivuille	

Tuotteiden ja tarinoiden testaus auttaa muotoilussa

- Jokainen on oman alansa asiantuntija ja kulttuuriympäristön hyödyntäminen vaatii usein yhteistyötä ja erityisosaamista
- Yhteistyö myös vapauttaa yrityksen muuhun toimintaan
- Joskus hyvät ideat tulevat vain liian kalliiksi, testaamalla voidaan todeta tuotteiden puutteet
- Joskus testaus osoittaa, että tuotetta tai palvelua ei kannata sellaisenaan toteuttaa
- Onnistuneet ja myyvät tuotteet tuovat valtavasti lisää resurssia ja taloudellista menestystä sekä myös lopputuotteena syntyy hoidettua kulttuuriympäristöä

Esimerkki:

MAISA-hankkeessa toteutettiin useita pilotointeja testiasiakasryhmillä. Pilotoinneissa kerättiin palautetta kyselylomakeilla sekä tuotetapahtuman kulun havainnoinneilla.

Rapolan muinaiset maut

Rapolan muinaiset maut-pilotissa tutustuttiin oppaan johdolla Rapolan alueen muinaisuuteen ja makumaailmaan sekä maisemaan. Entisajan elämästä kerrottiin ylhäällä linnavuorella. Linnavuoren kierroksen jälkeen oli ruokailu keskiajalla perustetun Voipaalan kartanon tallipihalla. Ruokailun yhteydessä kerrottiin myös villiyhteistä ja niiden käytöstä. Tarjolla oli rautakaudella ja keskiajalla nautittuja ruokia ja juomia, joiden raaka-aineet olivat lähialueelta. Pilotista kerättiin palautetta kyselylomakkeella.

*Hyvää: ruoka oli hyvää x
4, erittäin maukasta x 4, täyttävää x
2, ei liian erikoista, tarpeeksi autenttista,
tarina ruoan takana oli ihana, tuoksut, yrtit
maistuvat ruoassa, ruokailu ulkona*

*Kehitettävää: Opastuskierros
olisi voinut olla vielä kattavampi,
paljon jäi kertomatta, kiertämättä,
enemmän Rapolanharjun historiasta
kertomista eikä Valkeakosken ja
Sääksmäen yhdistymistä 70-luvulla.*



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maatilojen luonnonmonimuotoisuus-strategiat ja -ohjelmat ja niistä johdetut kaupallistamisen muodot

Maatilat ovat tuotteistaneet eri puolilla Suomea perinnebiotooppeihin, maisemaan, maaseudun kulttuuriympäristöihin ja luontokohteisiin liittyviä kohteita:

- talkooleirejä ja tempauksia,
- ohjattuja perinnebiotooppiretkiä,
- ohjattuja ratsastusvaelluksia,
- niittykukkien poimintaa



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maisemapellot

- Hausjärvellä Kanta-Hämeessä on tuotteistettu 3,5 ha maisemapelto.
- Kävijät saavat kerätä kukkakimpun 5 euron hintaan. Vieressä toimii
- Myös nuorten pitämä kesäkahvila.
- Myynnissä lähituottajien hunajaa ym.



Facebook: Kukkakahvila

Luovon LUONNONLAITUMET -laidunkierros luonnonlaitumella

Tutustu Hailuodon perinteisiin laidunmaisemiin, joissa Kujalan tilan emolehmät ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta hoitaen perinnebiotooppimaisemia. Kierroksella kuulet tarinoita saaren laidunperinteistä, kulttuurista ja luonnon salaisuuksista.

 Luontoa, historiaa ja hiljaisuutta – koe laidunmaisema kaikilla aisteilla.

- Tapahtuman kesto n 2 h
- Järjestetään Kujalan Tilan rantalaitumella
- Tarinoita ja historiaa luonnonlaitumien hoidosta ja Kujalan Tilasta
- Mahdollisuus lähiruoka eväisiin lisähintaan
- Järjestetään laidunkauden aikana (n. kesäkuu – syyskuu)
- Säänmukainen pukeutuminen
- Ryhmäkoko min 10 hlöä, max 50 hlöä
- Järjestäjä Kujalan Outdoor – Elämyksiä luovossa
outdoor@kujalantila.fi



Kujalan tila, Hailuoto



KUJALAN TILA

- Esimerkki luonnonlaidunlihan tuotteistamisesta, tuotteelle parempi kate suoramyynninä
- Tila järjestää retkiä myös rantalaitumille.
- Ruokailuja elämyskodalla ja muita ohjelmapalveluita.



- Kujalan tilan emolehmät hoitavat n. 260 ha arvokkaita merenrantaniittyalueita Hailuodon eteläosissa



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Uudistava matkailu

- Uudistava matkailu, nousee, (matkailulla ja useilla maatiloilla on maaseudulla edelleen kytkös)
- Tulevaisuuden tapa matkustaa, kestävän matkailun seuraava askel
- Matkailija jättää seudun parempaan kuntoon kuin se oli ennen matkailua
- Paimenlomat on hyvä esimerkki uudistavasta matkailusta
- Maa- ja kotitalousnaisten video: [Paikallista taikaa - matkailua uudistavalla otteella](#)



Uudistava matkailu, Hawkhill, Nuuksio

Espoossa Nuuksiossa sijaitseva matkailuyritys Hawkhill haluaa toimia kestävästi. He vähentävät hiilijalanjälkeään ja haluavat ehkäistä luontokatoa toiminnassaan.

Toteutettuja ympäristötekoja:

- Suon ennallistaminen
- Vanhojen niittyjen ennallistaminen
- Kukkaketojen perustaminen - elintilaa pölyttäjille
- Ötökkähotelleja, linnunpönttöjä ja lahoppuaitoja
- Lupiinitalkoita
- Lupiinivärjäystyöpaja
- Niittotalkoita



www.hawkhill.fi



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Lapin Paimenlomat

Lapin Paimenlomat [tarjoaa](#) neljä kohdetta, joissa matkailijat voivat osallistua rentouttaviin lammas- ja lehmipaimenlomiin, joiden aikana lomailijat saavat nauttia lampaiden ja lehmien rapsuttelusta keskiyön auringon alla idyllisissä Lapin maalaiskylissä. Myös normaali lomailu on sallittua ja jopa suositeltavaa.

Liiketoimintamalli perustuu maaseutujen olemassa olevien resurssien hyödyntämiseen elämysmatkailussa. Lomaa vietetään aidolla maatilalla aidossa kylämiljöössä, jossa matkailijan valinnoilla on positiivisia vaikutuksia kohteen ympäristöön, talouteen ja kulttuuriin. Samalla kylät saavat kaivattua elinvoimaisuutta, maatilallisten toimeentulo paranee ja tietoisuus eri tuotteiden alkutuotannosta lisääntyy.



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Luonnonarvokauppa, sponsorointi ja adoptio – toiminta

- MTK on kehittänyt palvelun liittyen luonnonarvokauppaan, palvelua uudistetaan parhaillaan. Sivusto: www.luontoarvot.fi
- Luonnonarvokaupassa maanomistaja voi myydä luontoarvoja säilyttäviä tai lisääviä toimia, kuten elinympäristöjen hoitoa tai kunnostusta, virkistys- ja matkailupalveluiden kehittämistä sekä vesistöjen tai maisema-arvojen suojelua.
- Palvelu on yrityksille myös keino toteuttaa ekologista kompensatiota.

Samalla tavalla luonnonarvokaupan odotetaan nousevaan myös muualla maaseudun kulttuuriympäristössä.



Sponsorointi

Sponsoroinniksi voidaan katsoa toimintaa, missä jokin muu kuin esim. maatalousyritys tukee lumotoimia rahoittamalla maatilán toteuttamia lumotoimia:

Suomessa kulttuuriympäristön hoidon sponsorointi on vapaamuotoista ja perustuu kumppaneiden välisiin sopimuksiin.

Sitä vastoin esim. Keski-Euroopassa toiminta on enemmän säädeltyä – ja varsinkin jos sponsoroinnilla hoidetaan ns. kansallisesti erityisen arvokkaiksi määritettyjä kulttuuriperintökohteita.



Esimerkki laidunnustoiminnasta – yritys maksaa maatilán tekemästä lumotyöstä, esim. Valio ostaa ja rahoittaa Äänekosken tehtaan ympäristön vieraslajitoimia laiduntamalla, tämä on sen vuoksi sponsorointia, että tila itse myös hyötyy, eläimet saavat ilmaista laidunalaá. Säätiöt voivat samalla tavalla tukea ja olla sponsoreita.



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Uuden yritystoiminnan tukimahdollisuudet

Starttiraha, aloittelevalle yrittäjälle (ei y-tunnusta) yritystoiminnan alkuvaiheessa, määrä 37€/pv, 740€/kk. Voi saada 6kk + 6 kk jatko. Haku työllisyyspalveluista. Liiketoimintasuunnitelma ja laskelma liitteeksi.

Investointituet aineellisiin ja aineettomiin hankintoihin. Tuki 30-40% (kulut 5000-100 000€). Tuki pienille (alle 5 htv yrityksille). Haku Leader-ryhmältä. Ei myönnetä esim. eläinten tai traktorin hankintaan. Lisätietoja saa Leader-ryhmiltä (nettisivut ja yhteyshenkilöt).



Kuva: Hanna Suominen



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

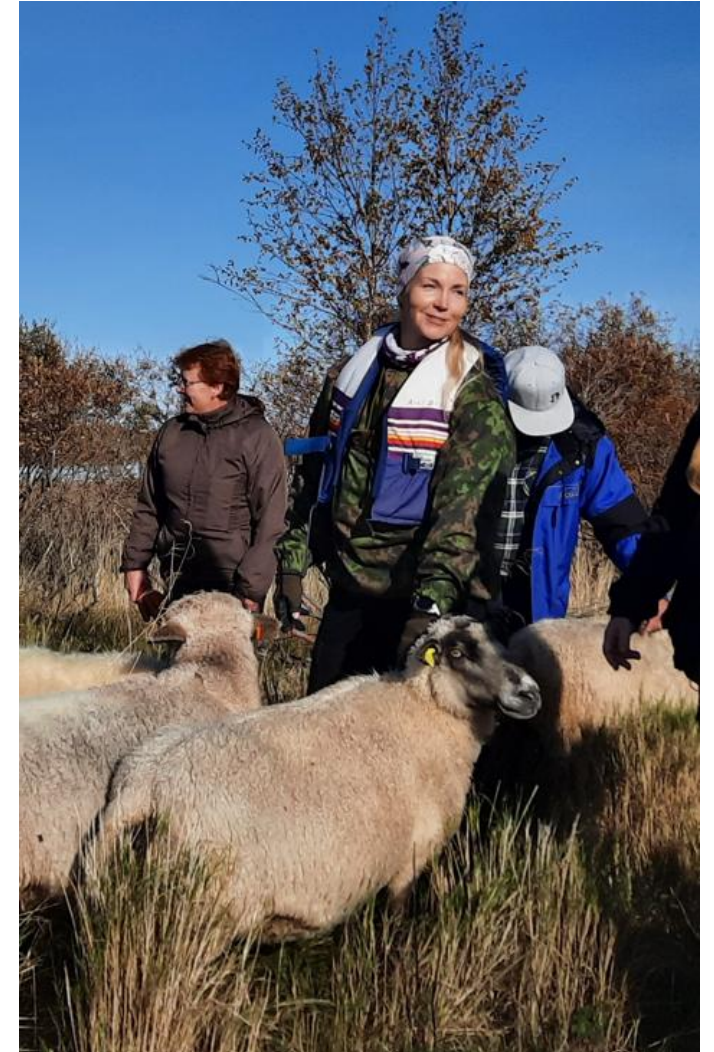
Yritystuet

- Yritystuet haetaan paikalliselta Leader-ryhmältä Hyrrässä-palvelussa kohdasta Uusi hakemus ja valikosta valitaan Yritystuki.
- Yritystoimintaa suunnittelevalle (haetaan ennen y-tunnuksen hankkimista). Tuki maksetaan jälkikäteen.

Voit saada tukea:

- yritystoiminnan suunnitteluun 1 000 euroa
- yritystoiminnan kokeiluun 2 500 euroa
- käynnistys- tai investointituen hakemisen valmisteluun 2 000 euroa
- osa-aikaisen yrityksen käynnistämiseen 5 000 euroa
- päätoimisen yrityksen käynnistämiseen 7 500 euroa
- harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla sijaitsevan yrityksen ostamisen suunnitteluun 2 500 tai 5 000 euroa.

Yritystuista voi kysyä esim. Maa- ja kotitalousnaisten/ProAgrian yritysasiantuntijoilta, mm. Tuula Kokko.



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maisemanhoidon tuet

- Arvokkaiden maisemakohteiden ja perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon on saatavilla mm. maatalouden ympäristötukia.
- Kohteen hoitoon voivat hakea aktiiviviljelijät ja rekisteröidyt yhdistykset 5-vuotisia Maatalousluonnon ja maiseman ympäristösopimuksia. Tuki on ollut 460/610€/ha/vuosi (vuonna 2026 tuki korkeampi).
- Kohteiden kunnostusraivaukseen on voinut saada kertaluonteisen tuen (450€/ha) ja aitaamistuen (max. 1500€/ha).
- Muita mahdollisia tukia/resursseja hoitoon:
 - Helmi-ohjelman tuki (luonnonsuojelulain tuki)
 - Leaderin haketuot
 - Säätiöt
 - Talkooleirit





Kiitos!

Yhteystiedot:
Maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija
Kalle Hellström

ProAgria Pohjois-Suomi/
Oulun Maa- ja kotitalousnaiset
Kauppurienkatu 23A, 3. krs
90100 Oulu

p. 043 825 5253,
kalle.hellstrom@maajakotitalousnaiset.fi